

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

เนื้อหาในบทนี้จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ บทสรุปประเด็นปัญหาทางกฎหมาย ในการนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ มาใช้ในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 วรรคสอง ซึ่งประกอบไปด้วยผลการศึกษากฎหมายต่างประเทศและแนวความคิดการดำเนินคดีอาญาต่าง ๆ และอีกส่วนหนึ่งจะเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานและให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกับนานาชาติอารยประเทศ

5.1 บทสรุป

ตามที่ได้ศึกษาประเด็นปัญหาทางกฎหมายในการนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน ด้วยการนำกรอบแนวคิดทฤษฎีหลักการรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงหลักแนวคิดเรื่องการสอบสวน การรวบรวมพยานหลักฐาน กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายของต่างประเทศ สรุปได้ดังนี้

1) ปัญหาการใช้ดุลยพินิจในการเลือกพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาในสำนวนสอบสวน เนื่องจากการที่พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มีคุณค่าและความสำคัญต่อการใช้พิสูจน์ทราบความจริงในคดีความผิดอาญา การใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนในการเลือกพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เข้ามาในสำนวนสอบสวนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในคดี ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติหลักการใช้ดุลยพินิจในการรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ว่า “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกลงโทษเพื่อที่จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา” และมาตรา 131/1 วรรคแรก ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามมาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใดๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้” และเพื่อให้มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ดุลยพินิจรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างถูกต้องตามหลักการของกฎหมาย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ได้กำหนดรายละเอียดแนวทางปฏิบัติและกรอบการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวน ไว้ในระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 8 ว่าด้วยการสอบสวน บทที่ 2 เรื่องอำนาจการสอบสวน และบทที่ 9 เรื่องการทำแผนที่และรูปถ่ายสถานที่เกิดเหตุ โดยกำหนดให้เป็นดุลพินิจของพนักงานสอบสวนที่จะให้เจ้าหน้าที่วิทยาการตำรวจ หรือปัจจุบันคือเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเข้าดำเนินการตรวจสถานที่เกิดเหตุ หากเห็นว่าจะทำให้พิสูจน์ความผิดได้แน่นอนยิ่งขึ้น

ในการศึกษาครั้งนี้ จึงเห็นว่าระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีที่กำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนในเรื่องนี้ ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีการนำผู้เชี่ยวชาญทางนิติวิทยาศาสตร์และพิสูจน์หลักฐานมาทำหน้าที่สนับสนุนการตรวจเก็บพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน อย่างเคร่งครัดมากขึ้น โดยเฉพาะในคดีความผิดอาญาที่การกระทำความผิดอาจทิ้งร่องรอยเบาแสไว้ในสถานที่เกิดเหตุ หรือคดีความผิดอาญาที่พยานหลักฐานที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุจะมีความสำคัญต่อการพิสูจน์ทราบความจริงและพิสูจน์การกระทำความผิด นอกจากนั้น การแก้ไขปรับปรุงระเบียบดังกล่าว ยังควรต้องวางหลักการให้แนวปฏิบัติในการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบเกี่ยวกับคดี อันเป็นระเบียบภายในที่ออกโดยอาศัยอำนาจของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547 ในการกำหนดแนวทางให้ข้าราชการตำรวจปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับการใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอีกด้วย

2) หลักการของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้ให้อำนาจการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไว้อย่างกว้างขวาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงให้รู้ตัวผู้กระทำความผิด และพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา และหลักเกณฑ์ของระเบียบเกี่ยวกับคดีในเรื่องนี้ก็เช่นเดียวกัน ที่กำหนดให้เป็นดุลพินิจของพนักงานสอบสวนในการให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเข้ามาตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือไม่ก็ได้ ดังนั้น การเลือกพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาในสำนวนการสอบสวนจึงขึ้นอยู่กับดุลพินิจของพนักงานสอบสวนเป็นหลักสำคัญ แต่เนื่องจากพนักงานสอบสวน มิใช่ผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ ในบางคดีที่มีความสลับซับซ้อนของพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนอาจไม่มีองค์ความรู้และความชำนาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่เพียงพอ ซึ่งอาจนำไปสู่ความคลาดเคลื่อนในการรวบรวมพยานหลักฐานอย่างครบถ้วน ประกอบกับความก้าวหน้าทางนิติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบันที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ความรู้และความเชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์และพิสูจน์หลักฐานจึงมีความสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ขั้นตอนการตรวจเก็บพยานหลักฐานจนถึงการตรวจพิสูจน์ เพื่อให้แน่ใจได้ว่าการเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

เป็นไปอย่างถูกต้องทั้งในด้านหลักวิชาการและกระบวนการวิธี รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านพิสูจน์หลักฐาน
เองนั้น ยังอาจต้องทำหน้าที่เป็นพยานผู้เชี่ยวชาญให้การให้ความเห็นต่อศาลในชั้นพิจารณาอีกด้วย

3) ปัญหาการกำหนดอัตราโทษ สำหรับกรณีความผิดอาญาที่พนักงานสอบสวน
มีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจเก็บตัวอย่างส่วนประกอบจากร่างกายผู้ต้องหา
ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 131/1 วรรคสอง
บัญญัติว่า “ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์
ตามวรรคหนึ่งจำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผม หรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ
อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือ
บุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการ
ตรวจดังกล่าวได้...” อันเสมือนเป็นการตัดอำนาจการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวน ในการ
รวบรวมพยานหลักฐานอย่างครบถ้วนในคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินกว่าสามปี
และยอมเป็นเหตุให้การอำนวยความสะดวกในคดีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน
สามปี เกิดความไม่เท่าเทียมหรือมีมาตรฐานการค้นหาคำความจริงที่ต่ำกว่าคดีความผิดอาญาที่มีอัตรา
โทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี ทั้งที่ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาใน
ทุกคดีความผิด ต่างก็ต้องการความยุติธรรม ไม่แตกต่างกัน อีกทั้งคดีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษ
จำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปีในหลายฐานความผิด เป็นการกระทำความผิดต่อสิทธิในเนื้อตัวร่างกาย
เสรีภาพ หรือสิทธิอื่นๆ รวมทั้งเพื่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี ที่กฎหมายมุ่งหมายจะ
คุ้มครอง

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศพบว่า ในกรณีของกฎหมายเยอรมัน ไม่ได้มีการกำหนด
อัตราโทษไว้เพื่อแบ่งแยกมาตรการค้นหาคำความจริงในชั้นสอบสวนด้วยวิธีการตรวจเก็บตัวอย่าง
จากส่วนประกอบหรือร่างกายของผู้ต้องหา แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของ
เยอรมัน ได้วางหลักให้การใช้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานในการเก็บตัวอย่างจากร่างกาย
ผู้ต้องหา เป็นอำนาจคำสั่งที่ออกโดยผู้พิพากษา และการใช้ดุลพินิจนั้นต้องคำนึงถึงสิทธิพื้นฐาน
ที่เกี่ยวกับร่างกาย การแทรกแซงของรัฐจะต้องอยู่ในความพอสมควรแก่เหตุที่เหมาะสมกับ
ความร้ายแรงของการกระทำความผิด ทั้งยังต้องได้สัดส่วนกับความสงสัยว่าบุคคลดังกล่าวได้
กระทำความผิดอาญาอีกด้วย ในขณะที่กฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักรและนิวซีแลนด์
นอกจากกฎหมายจะวางแนวทางภายใต้หลักความได้สัดส่วน ในจะการรुक้าสิทธิพื้นฐานเกี่ยวกับ
ร่างกายกับอำนาจการค้นหาคำความจริงของรัฐแล้ว ยังได้กำหนดเงื่อนไขของความผิดที่จะอยู่ในเกณฑ์
ที่กฎหมายให้สิทธิแก่รัฐในการล่วงล้ำสิทธิในร่างกาย เพื่อประโยชน์ในการค้นหาคำความจริง
ในคดีอาญา โดยประเทศสหราชอาณาจักรได้กำหนดว่าต้องเป็นความผิดที่เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะ

จัดเก็บข้อมูลประวัติผู้กระทำความผิด อธิบาย โดยย่อ ด้ว่าเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกขึ้นไป และอาจรวมความผิดอื่นที่ไม่มีโทษจำคุกแต่กฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่จัดเก็บข้อมูลได้ ส่วนประเทศนิวซีแลนด์ได้กำหนดให้ความผิดที่เป็นเหตุให้นำส่วนประกอบของร่างกายไปตรวจเป็นความผิดที่ต้องมีโทษจำคุกและความผิดที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย โดยทั้งสหราชอาณาจักรและนิวซีแลนด์ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้มีอำนาจออกคำสั่ง ภายใต้อำนาจผู้ที่จะถูกตรวจจะต้องให้ความยินยอม ซึ่งหากผู้ต้องหาไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร สำหรับประเทศสหราชอาณาจักร ผู้พิพากษาและลูกขุนอาจอนุมานจากการปฏิเสธไม่ยินยอมให้ตรวจของผู้ต้องหานั้น ได้ตามที่เห็นสมควร แต่สำหรับนิวซีแลนด์ หากมีเหตุผลเพียงพอว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิด เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจร้องขอต่อศาลเพื่อออกคำสั่งให้ผู้ต้องหาส่งมอบตัวอย่างส่วนประกอบของร่างกายได้

การที่ประเทศไทยซึ่งให้อำนาจการพิจารณาให้มีการตรวจเก็บตัวอย่างพยานหลักฐานจากส่วนประกอบร่างกายของผู้ต้องหาไว้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในชั้นสอบสวน เมื่อเป็นกรณีที่มีความจำเป็น และภายใต้อำนาจที่ผู้ต้องหาได้รับความยินยอมของผู้ที่จะต้องถูกตรวจเหมือนเช่นในประเทศสหราชอาณาจักรและนิวซีแลนด์ กลับมีความแตกต่างของเงื่อนไขอัตราโทษที่จะต้องเป็นคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงที่เกินกว่าสามปี เป็นเหตุให้คดีความผิดอาญาในหลายฐาน ที่ถือว่ากระทบต่อคุณค่าสำคัญที่กฎหมายมุ่งให้ความคุ้มครอง ไม่เข้าสู่เงื่อนไขของกฎหมายที่จะใช้บังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 วรรคสองนี้ได้ ซึ่งอาจเป็นส่งผลให้การอำนวยความยุติธรรมทางอาญาของไทยมีความล้าหลังและไม่ยืดหยุ่นอย่างเหมาะสมตามความจำเป็น และมีมาตรฐานการบังคับใช้ที่แตกต่างจากกฎหมายต่างประเทศที่นำมาศึกษาเปรียบเทียบ ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความยุติธรรมภายใต้อำนาจความยินยอมและหลักความได้สัดส่วน จึงสมควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 ให้สามารถค้นหาความจริงในคดีได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้เกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายในการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนดังกล่าวมาแล้วนั้น คุณค่าของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ทั้งในด้านน้ำหนักมั่นคงน่าเชื่อถือและความแน่นอนไม่ผันแปรในการพิสูจน์ความจริง เพื่อการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้พิสูจน์ความจริงให้กว้างขวางและเป็นธรรมกับทุกฝ่ายในคดีมากยิ่งขึ้น จึงเห็นควรเสนอแนะ ดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขกฎหมาย

1) เห็นควรแก้ไขระเบียบเกี่ยวกับคดีลักษณะ 8 การสอบสวน บทที่ 9 การทำแผนที่และถ่ายรูปสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานมีความแน่นอนน่าเชื่อถือยิ่ง ดังนี้

เดิม ข้อ 268 นอกจากจะจัดทำแผนที่สังเขปขึ้นแล้ว พนักงานสอบสวนควรจัดให้มีการถ่ายรูปสถานที่เกิดเหตุและร่องรอยต่างๆ ประกอบเข้าไว้ในสำนวนเพื่อประโยชน์ในคดีอีกชั้นหนึ่งด้วย

ห้องที่ที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนเห็นว่า ถ้าได้จัดการตรวจสถานที่เกิดเหตุและทำหลักฐานการพิสูจน์ไว้โดยอาศัยวิทยาการตำรวจเข้าช่วยเหลือแล้วจะทำให้การพิสูจน์ความผิดแน่นอนยิ่งขึ้น ให้ทำการติดต่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่วิทยาการตำรวจไปถ่ายรูป และตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วยและให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กองวิทยาการที่จะทำการถ่ายรูป และตรวจสถานที่เกิดเหตุตามหลักวิชาการแล้วให้ส่งรูปถ่ายและหลักฐานต่างๆ ที่ตรวจพบไปให้พนักงานสอบสวนเจ้าของคดีพร้อมด้วยหนังสือนำส่งเป็นหลักฐาน

ใหม่ ข้อ 268 นอกจากจะจัดทำแผนที่สังเขปขึ้นแล้ว พนักงานสอบสวนต้องจัดให้มีการถ่ายรูปสถานที่เกิดเหตุและร่องรอยต่างๆ ประกอบเข้าไว้ในสำนวนเพื่อประโยชน์ในคดีอีกชั้นหนึ่งด้วย

เพื่อให้การพิสูจน์ความผิดแน่นอนยิ่งขึ้น ให้พนักงานสอบสวนทำการติดต่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานตำรวจไปถ่ายรูป และร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วยและให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานตำรวจที่จะทำการถ่ายรูป และตรวจสถานที่เกิดเหตุตามหลักวิชาการ แล้วให้ส่งรูปถ่ายและหลักฐานต่างๆ ที่ตรวจพบไปให้พนักงานสอบสวนเจ้าของคดีพร้อมด้วยหนังสือนำส่งเป็นหลักฐานและเพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็นวรรคสาม

2) การใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจพิสูจน์สถานที่เกิดเหตุและรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ เห็นควรแก้ไขระเบียบเกี่ยวกับคดีลักษณะ 8 การสอบสวน บทที่ 9 การทำแผนที่และถ่ายรูปสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานมีความแน่นอนน่าเชื่อถือยิ่ง ดังนี้

“คุณสมบัติของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในคดีแต่ละประเภท รวมถึงขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติในการตรวจสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานด้วยวิธีทางนิติวิทยาศาสตร์ ให้เป็นไปตามที่ผู้บัญชาการสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจกำหนด”

โดยความในข้อ 268 วรรคสามนี้ จะเป็นผลให้คำสั่งสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจที่ 55/2560 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2560 เรื่องการกำหนดสาขาการตรวจพิสูจน์หลักฐาน และหลักเกณฑ์การแต่งตั้งผู้ตรวจพิสูจน์หลักฐาน และคำสั่งสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจที่ 548/2561 ลงวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ.2561 เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงคำสั่งและ

ระเบียบภายในของสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจที่จะมีขึ้นในอนาคต ซึ่งผู้บัญชาการสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจได้กำหนดขึ้นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติในการตรวจสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานด้วยวิธีทางนิติวิทยาศาสตร์ จะเป็นคำสั่งและระเบียบที่ออกตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี

3) เห็นควรพิจารณาปรับลดเงื่อนไขอัตราโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 วรรคสอง

เดิม ในกรณีที่ต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตาม มาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุหรือเอกสารใดๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งจำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผม หรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควร โดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหาย ไม่ยินยอม โดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอม โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือเสียหายนั้นแล้วแต่กรณี

ใหม่ ในกรณีที่ต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตาม มาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุหรือเอกสารใดๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกหรือโทษสถานหนักกว่านั้น หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งจำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผม หรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควร โดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหาย ไม่ยินยอม โดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิ

ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือเสียหายนั้นแล้วแต่กรณี

5.2.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1) สำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานอย่างมีระบบภายใต้มาตรฐานเดียวกัน รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือ อุปกรณ์ ตลอดจนองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ทันกับความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เป็นมาตรฐานสากลทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศ และเป็นที่ยอมรับและไว้วางใจแก่ประชาชนในด้านการอำนวยความสะดวก

2) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ต้องจัดให้สำนักงานพิสูจน์หลักฐานจังหวัด ในทุกจังหวัด มีกำลังพลและทรัพยากร พร้อมรองรับสนับสนุนงานสอบสวนได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ควรพิจารณาความเหมาะสมที่จะจัดให้มีเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานประจำสถานีตำรวจที่มีอำนาจสอบสวน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานผู้เชี่ยวชาญด้านตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญาทุกประเภท

3) สำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องจัดให้มีสถาบันฝึกอบรมเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของความผิดอาญาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันซึ่งมีความสลับซับซ้อนทางด้านวิชาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมทั้งอาจเสริมสร้างความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนา กับสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

5.2.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 วรรคสาม กำหนดให้ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรา นี้ ให้สั่งจ่ายงบประมาณตามระเบียบที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม หรือสำนักงานอัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบกระทรวงการคลัง นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้วางระเบียบเรื่องดังกล่าวไว้หรือไม่ ค่าใช้จ่ายที่กำหนดและได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง เป็นอัตราที่เหมาะสมหรือไม่ หรือเป็นการผลักภาระให้กับหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใด หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือไม่